

Klima- og miljødepartementet

postmottak@kld.dep.no

Vår dato
25.11.2015

Vår referanse
2015/00331-3

Vår saksbehandler
Elling Lorentsen/93096583

Deres referanse

"Norskehavet - innspill til oppdatert faggrunnlag av forvaltningsplanen".

Norges Fiskarlag viser til e-post av 29. september 2015 fra Miljødirektoratet om innspill til oppdatert faggrunnlag for Norskehavet.

I innledningen i den oppdaterte faglige rapporten for Norskehavet heter det under «Sammendragskapittelet» at

«Rapporten oppsummerer de viktigste endringene i Norskehavet etter at Stortinget behandlet forvaltningsplanen i 2009. Dette er konsentrert rundt endringer i miljøtilstand, aktivitet og risiko. Den gir også en vurdering av måloppnåelse. Rapporten legger vekt på å vise endringer av betydning siden det forrige faggrunnlaget ble lagt fram i 2008 og fram til i dag.»

Rapporten gir en grundig gjennomgang av de forskjellige sektorene og har denne gangen ikke noen samlet framstilling av kunnskapsbehovet. Dette begrunnes med at det har foregått mange andre større prosesser, og det er i denne sammenhengen konkludert med at det er viktig

«å identifisere kunnskapsbehov i de enkelte kapitlene. Det er her fokusert på kunnskap som ville bidratt til bedre vurderinger innenfor de ulike temaene som er omtalt.»

Norges Fiskarlag mener at et faglig oppdatert faggrunnlag for Norskehavet, burde ha vært tydeligere på om det har vært foretatt utredninger, forvaltningstiltak eller kunnskapsforbedringer knyttet til forvaltningsområde som omtales, og som enklere kunne identifisere forskjellen fra det grunnlaget man hadde før og det man har nå.

Eksempelvis kan nevnes gjennomføringen av konsekvensutredningen av områdene ved Jan Mayen, og det resultat denne ga.

Et annet eksempel er arbeid knyttet til marin forsøpling. Det vises til arbeid internasjonalt, men ikke til prosesser nasjonalt som har til hensikt å rydde opp «eierløst» avfall, eller hvilke reelle utfordringer man står overfor.

Det vises til at det er økende innslag av fiskerirelatert avfall nordover i utredningsområdet. Dette er ikke en korrekt beskrivelse, og viser at det faglige grunnlaget har svakheter. Et godt eksempel her er at i de områder hvor det geografisk er «fangarmer» i landskapet som samler avfall, vil dette fungere som

et oppsamlingspunkt. I tillegg vil langvarig dominerende vindretninger påvirke hvor avfall vil drive på land.

Petroleumsvirksomheten foregår i stor grad i Nordsjøen og litt i Norskehavet. Likevel er det drevet forankringsbøyer til lands i områder langt unna de områder disse benyttes i. Dette er en del av det marine avfallet som har mange kilder.

Norges Fiskarlag mener det både nasjonalt og internasjonalt må fokuseres på at all menneskelig aktivitet kan medføre avfall i det marine miljøet, med mindre en er bevisst sine egne handlinger. Dette gjelder særlig om en er bekymret for mikroplastproblemet. Videre må myndighetene tilføre midler til aksjoner og organisasjoner som bidrar til å hindre at strandet avfall blir ytterligere utsatt for nedbryting gjennom vær og vind.

Den faglige oppdateringen skriver at *«Vesterisen ble ikke inkludert i kartet over SVO'ene som ble utarbeidet. Dette skyldes mangel på datagrunnlag å kartfeste området på en god måte, denne vurderingen regnes fremdeles som gjeldende.» (side 54)*

Under 9.3.4 gjøres det en vurdering av om delmål knyttet til SVO'er er oppnådd. Det konkluderes med at dette

«For å kunne evaluere dette målet mer spesifikt må det spesifiseres hva som skal til for å oppfylle "...ikke truer områdenes økologiske funksjoner eller mangfold" i de ulike områdene.»

Dersom målsettingen med forvaltningsplanen skal være å se på om områdene blir riktig forvaltet, bør det kanskje være evalueringsmulighet for de forskjellige delmål. Da blir det vanskelig å forstå at en først omtaler Vestisen som en SVO, for så å konkludere med at delmålet er oppnådd, basert på at det ikke forekommer særlig stor aktivitet der. Samtidig vises det til at det er mange forhold knyttet til Vestisen som er bekymringsfullt for både sel og isbjørn, eksempelvis påvirkning fra klimaendringer og økt konsentrasjon av miljøgifter i området, om dagens utvikling fortsetter.

Norges Fiskarlag savner også oppdatering på kunnskap knyttet til utviklingen i fiskebestander i Norskehavet, og at dette har blitt synliggjort gjennom grafer og tabeller. Det gis lite forklaring på nedgang i fiskeriaktiviteten utover å vise til at det har foregått en strukturendring i flåten.

Et viktig forhold i den forbindelse som absolutt burde vært beskrevet er dynamikken i fiskeriet.

I kap. 4 er det flere tabeller som bl. a viser utvikling i antall fartøy og oppfisket kvantum. Disse tabellene går bare frem til 2011 og 2012. Det er uheldig for helheten at det ikke er innhentet mer oppdaterte tall når en først velger å vise en utvikling over flere år.

Når forvaltningsplanarbeidet benyttes for å legge forholdene til rette for petroleumsnæringen, er det viktig at det gis en beskrivelse av både fortid, nåtid og mulig framtid i forhold til dynamikken som er i fiskeriene. Dette er den største utfordringen vi har i forhold til å kunne få forbedret samhandling mellom fiskerinæringen og petroleumsnæringen. Norges Fiskarlag mener det er en svakhet med oppdateringen at dette ikke kommer tydelig fram.

I rapporten er det vist til sysselsetting og verdi som fiskerirelaterte næringer bidrar med fra Norskehavet, satt opp mot petroleumsnæringen. Dette bildet bør vektlegges i det videre arbeidet.

Norges Fiskarlag mener at det er kommet mye ny kunnskap når det gjelder sjøfugl, SVO-områder, oljefølsomhet, osv. Dette burde tilsi at det er grunnlag for en oppdatering av forvaltningsplanen.

Norges Fiskarlag har følgende konkrete kommentarer.

Det er relativt mange miljømessige utfordringer som burde vært omtalt, og kanskje satt delmål for i forhold til en forvaltningsplan og forventet målsetting med denne. Et forhold som klart burde vært omtalt mer er de miljømessige utfordringene som er fra lakseoppdrettsnæringen. Lakselus og bruken av avlusningsmidler og medisiner i forhold til andre biologiske ressurser kan være stikkord her.

Ballastvann.

I vurderingen om ballastvann slås det fast at målet ikke er nådd. Norge har vedtatt egen forskrift (ballastvannforskriften) med virkning fra 1. juli 2010 der skip pålegges å skifte ut ballastvann for å hindre spredning av skadelige organismer.

Ballastkonvensjonen ble vedtatt av IMO i 2004, men har enda ikke trådt i kraft. I stedet har Norge etablert en egen praksis, men med de endringer man ser i dag i klima og temperatur, er det usikker om dette er tilstrekkelig. Det framgår ikke hvor langt prosessen med implementeringen av IMO-konvensjonen er kommet. Resultatet er at skip fra andre farvann tilfører naturen nye arter som en ikke kjenner konsekvensen av for våre havmiljø eller bestander. Det er ingen som helst avtale med hensyn til arter som kommer inn i våre farvann som "blindpassasjerer" på godt begrodde skipsskrog. Dette burde vært tatt tak i før innføring av fremmede organismer utvikler seg til en økologisk katastrofe. Det kan stilles spørsmål ved om dette tas alvorlig når det registreres alvorlig nykolonisering av nye arter i norske farvann, og når man i enkelte tilfeller også ser konsekvensene.

Marin forsøpling.

Det skrives at det i dag bare foreligger gode data fra Fiskeridirektoratets oppryddingstokt knyttet til marin forsøpling.

Dette er ikke korrekt, da det foreligger mange enkeltrapporter om omfanget fra strandryddeaksjoner. Disse viser også hva som kan være kildene til forsøpling utover det som er tapte fiskeredskaper fra den norske fiskeflåten. Eksempelvis er det tapte redskaper fra fritidsfisket, fra bygningsindustri og fra havbruksnæringene for å nevne noen kilder.

Oljevernberedskapen

Det skrives i meldingen mye om oljevernberedskapen langs kysten. Denne kan etter vår mening aldri bli for god. Det burde ha vært en nøye diskusjon på både utstyr, plassering og operasjon av dette. Kanskje burde det også vært en gjennomgang av hvordan en skal videreutvikle dagens teknologi. En del gjøres i regi av private bedrifter. Kanskje skulle et større statlig engasjement i produktutvikling ha vært diskutert, alternativt hva burde være måloppnåelse.

Norges Fiskarlag vil i denne sammenhengen etterlyse en bredere beskrivelse av tiltak som bidrar til at behovet for en oljevernberedskap reduseres, og at det er forbedringer i det forebyggende som gis hovedfokus.

Seismikk - arealkonflikt

På side 177 i rapporten er det en oversikt over utviklingen med hensyn til hvor mye seismikk som skytes årlig. Her fremkommer at antall kilometer 3D har økt formidabelt de siste årene. Det burde ha kommet tydeligere frem hvilken betydning den økte aktiviteten har hatt både på fiskeriene og på havmiljøet / fiskebestandene.

Norges Fiskarlag er tilfreds med at det i den faglige oppdatering for forvaltningsplanen vises til hvilke lover som gjelder i forhold til fiskeri og seismikk. Det heter her på side 184

«Havressursloven og regelverk under petroleumsloven gir retningslinjer for vikeplikt og andre forhold som å holde forsvarlig avstand til faststående bruk og fiskefartøy i fiske. Dessuten gjelder de alminnelige sjøveisreglene, dog slik at disse kommer til anvendelse kun for å unngå sammenstøt.»

Det er imidlertid beklagelig at det ikke er mulig å kunne få til omforente regler som sikrer at konfliktpotensialet minimaliseres, eller at eksempelvis Kystvakten gis reell mulighet til å handtere situasjoner som kan eskalere til konflikter.

Dersom hovedmålene for forvaltningsplanen skal nås, må dette tas på alvor fra de rette myndighetene.

Det vises her til følgende mål for forvaltningsplanen side 212:

- *Høsting av levende marine ressurser skal bidra til verdiskaping og sikre velferd og næringsutvikling til beste for det norske samfunnet.*
- *Virksomhet innenfor planområdet skal forvaltes i sammenheng, slik at ulike næringer tilpasses hverandre, og den samlede virksomheten tilpasses hensynet til miljøet*

I foreliggende rapport er det antydnet at en vet lite om hvilken innvirkning ulike støykilder kan ha på livet i havet og i forhold til annen aktivitet (fiskeri). Her er nevnt eksempler som seismikk, forsvarrets sonarer m.v.

Norges Fiskarlag har vært pådriver for å få mer kunnskap om hva seismikk medfører for fiskeriene, og da i særlig grad hva og hvilke adferdsendringer kan oppstå som følge av seismiske undersøkelser. Så langt har dette ikke gitt klare resultater som for eksempel kunne inngå i en modell for vurdering av konsekvensene i et gitt område.

Norges Fiskarlag er imidlertid sterkt kritisk til at det gis en så forenklet beskrivelse av dette problemet. Det er helt tydelig at dagens regelverk og foreliggende kunnskap må kraftig forbedres om en skal få oppnådd målsetting om at *«virksomhetene innenfor planområdet skal forvaltes i sammenheng, slik at ulike næringer tilpasses hverandre..»*. Situasjonen i dag er at dette er svært vanskelig å oppnå.

Det er derfor ønskelig at det avsettes ressurser som kan bidra til at det blir forsket mer på dette temaet.

Produsert vann.

Det slippes stadig ut mer produsert vann som inneholder olje. Det økte volumet fører også til at mengde olje øker selv om andelen olje pr liter produsert vann som slippes ut holdes innenfor angitte grenseverdi. Etter hvert som produksjonen på hvert felt synker frykter en for at mengden produsert vann vil øke ytterligere. Det er ønskelig at det blir satt fokus på dette fra forskerhold slik at en kan få en kvalifisert gjetning på hva som blir de langsiktige konsekvensene av denne typen utslipp.

I rapporten fremkommer det at miljøet er påvirket av ulike typer forurensning – både egen og fjernttransportert. Dette gjelder både ulike miljøgifter og direkte forurensning og særlig plast. Som følge av miljøgifter er 2 områder på kysten av Nordland stengt for blåkveitefiske. Dette nevnes i rapporten, men en savner en mer dyptgående analyse av situasjonen samt en drøfting på videre overvåking / oppfølging av denne situasjonen samt en drøfting rundt evt. tiltak som kan settes i verk for å få endret på denne situasjonen.

Norges Fiskarlag er klar over at det er vanskelig å finne kilder til dette, og at enkelte stoffer finnes naturlig forekommende. Men det må avklares om noen av de økte verdiene skyldes petroleumsvirksomhetens utslipp av produsert vann, eller om dette er utelukkende naturlig variasjon som registreres. Selv om det foregår en stor fortykning av det produserte vannet, kan denne ikke fjerne kjemikaliene. Når de så kommer inn i enkelte områder, kan det kanskje forekomme en økning som er til skade for andre organismer.

Turistfisket

En helhetlig forvaltning av de marine ressursene og økosystemene er komplisert. Det er stadig nye forhold som bidrar til påvirkning av utviklingen. Felles for disse er likevel at disse er menneskeskapt, og bør undergis en vurdering.

Et slikt forhold er virkningene av turistfiske. Dette er ikke gitt spesielt stor plass, men vil i forhold til ressursforvaltning for enkelte arter ha stor påvirkning. Dette burde derfor ha vært mer utdypet. Det tenkes her både på de mer prinsipielle sidene av turistfiske samt de ressursmessige sidene. Organiseringen av turistfiske, med utlendinger som eiere er også en del av dette bildet.

Taretråling er en annen aktivitet som burde vært omtalt nærmere, og da særlig i forhold til andre arter som har naturlig tilhold eller er avhengig av arter som lever i tareskogen. Det er foretatt relativt mye undersøkelser om gjenvekst av tare i forhold til høstesykluser, men få spørsmål vedrørende konsekvensene for andre arter er undersøkt eller besvart.

Norges Fiskarlag viser til at det har vært store nedbeitinger i området for forvaltningsplanen, og det ser nå ut til at det er en restitusjon av tareskogen. Det stilles spørsmål fra mange om en høsting av tare kan medføre negative konsekvenser på sikt.

Avslutning.

Norges Fiskarlag registrerer at det ved utlysning av nye konsesjonsrunder og TFO'ordninger henvises til behandlingene av de ulike forvaltningsplanene, og at det da etterspørres nye kunnskap i høringsprosessene.

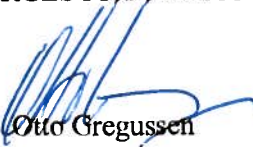
Gjennom prosessen med oppdatering av helhetlig forvaltningsplan, og nå muligheter for kommentarer til den faglige rapporten, er det vanskelig å få med de detaljene som kan være av betydning. Det legges heller ikke opp til noen utvidet kunnskapsinnhenting for å besvare mange av de spørsmål som stilles i forskjellige sammenhenger. Dette er en svakhet med forvaltningsplanarbeidet, der det ikke gis klare prioriteringer for ny kunnskapsinnhenting.

Norges Fiskarlag har tidligere uttalt at forvaltningsplanene ikke må bli en plan for å iverksette ny petroleumsaktivitet eller anlegg for havenergi. Det bør derimot gjennom planene gis en bredere beskrivelse av de prosesser som bør gjennomføres for å foreta avveininger mellom næringene, hva som er nødvendig kunnskapsbehov for å nå de målsettinger som er satt i planen, og ikke minst hvilke prosesser og involvering av næringene som bør etableres for å nå hovedmålsettingen om at

«virksomhetene innenfor planområdet skal forvaltes i sammenheng, slik at ulike næringer tilpasses hverandre..».

Dette krever at næringene blir involvert i større grad enn det som nå er tilfelle. Fagdirektoratene har god kunnskap om sine områder, men det er ikke alltid at denne brukes på en slik måte at næringene samlet gis muligheter til å utvikle seg i en positiv retning.

Med hilsen
NORGES FISKARLAG

Otto Gregussen

Elling Lorentsen

Kopi til: Nærings- og fiskeridepartementet
Fiskeridirektoratet
Havforskningsinstituttet
Landsstyret
Medlemslaga

Vedlegg: